

گزارشی از نمایشگاه‌های سیار برگزار شده اداره کل خدمات آرشیوی (گروه ارتباطات آرشیوی) در زمستان ۱۳۹۵

اکبر فلاحی^۱ و فریبا امیری^۲

از سالیان گذشته و به‌منظور معرفی اسناد و گسترش جامعه مخاطبان عام و خاص، برگزاری نمایشگاه‌های اسناد در فرهنگسراها، مکان‌های پرتردد و دانشگاه‌ها شکل گرفته است. برای انجام این مهم پوشه‌های آماده‌سازی‌شده اسناد، برای شعبه‌های سازمان و سازمان‌ها و نهادهای درخواست‌کننده داخلی و خارجی ارسال می‌شود.

• نمایشگاه سیار دی

نمایشگاه اسناد ثبت‌احوال

نمایشگاه اسناد ثبت‌احوال در قالب ۲۳ فهرست با معرفی ۳۸ برگ سند آماده‌سازی و برای نمایش در ۱۲ نمایندگی استانی و منطقه‌ای ارسال شد. ثبت‌احوال و تاریخ‌تشیکیلات آن؛ حکم‌اداری احصائیه و سجل احوال کل مملکت - اداره پرسنل و محاکمات، در باره مجزا شدن تشکیلات احصائیه در دو ایالت آذربایجان شرقی و غربی؛ بخشنامه وزارت داخله، درباره تبدیل کلمه «سجل احوال» به «ثبت احوال» و «اداره کل احصائیه و سجل احوال» به «اداره کل احصائیه و ثبت احوال»؛ تاریخچه تأسیس اداره کل ثبت‌احوال کشور؛ نمودار سازمان ثبت احوال؛ بخشنامه اداره کل ثبت احوال، در باره لزوم اعلام وقایع ثبت‌شده توسط سردفتران؛ بخشنامه اداره کل ثبت‌احوال درباره رفع نواقص سازمانی ادارات ثبت احوال شهرستان‌ها و دستور وزیر کشور به فرمانداری کل یزد درباره تغییر عنوان «اداره کل ثبت احوال» به «ثبت احوال کل کشور» و رعایت آن در مکاتبات از جمله عناوین و مباحث مطرح‌شده در اسناد نمایشگاه بود.

۱. دانشجوی دکتری تاریخ علم دوره
اسلامی، رئیس گروه ارتباطات آرشیوی،
falahi1354@yahoo.com
۲. کارشناس برنامه‌ریزی و بررسی اسناد
و مدارک
amirifariba42@yahoo.com

عملیات کربلای ۵

عملیات کربلای ۵ با ۳۳ عنوان و معرفی ۱۸ برگ سند و ۲۲ قطعه عکس برای ۱۲ نمایندگی استانی و منطقه‌ای آماده و ارسال شد. عناوین اسناد عبارت است از: برآورد اطلاعاتی عکس هوایی؛ بازجویی اسرا و پناهندگان و گزارش‌های شناسایی و دیده‌بانی، قبل از عملیات کربلای ۵؛ فهرستی از امکانات مورد نیاز سپاه جهت دریافت از ارتش برای استفاده در عملیات؛ حساسیت دشمن به تیم‌های گشتی شناسائی و دستور فرماندهی سپاه یکم کربلا برای متوقف کردن آن و لزوم تکمیل شناسائی مسیرها با کسب اجازه از فرماندهی؛ دستور علی شمخانی، فرماندهی نیروی زمینی سپاه، برای آمادگی مقابله با تک شیمیایی و کنترل تردد؛ اعلام زمان آغاز عملیات، از سوی فرماندهی قرارگاه کربلا به فرماندهی یگانه‌ای تابعه؛ نامه فرمانده قرارگاه مرکزی خاتمالانبیا و نماینده امام در شورای عالی دفاع برای اعلام سیاست‌های جنگی عملیات کربلای ۵؛ پیام نماینده امام در شورای عالی دفاع، قبل از عملیات به رزمندگان.

• نمایشگاه سیار بهمن

ارتش و انقلاب اسلامی

نمایشگاه عکس ارتش و انقلاب شامل ۲۸ عنوان و ۲۸ قطعه عکس به مناسبت سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی آماده و به ۱۲ نمایندگی استانی و منطقه‌ای سازمان ارسال شد.

نمایشگاه اسناد روابط ایران و روسیه

اسناد روابط ایران و روسیه با همکاری وزارت امور خارجه و سازمان اسناد و کتابخانه ملی به مناسبت برگزاری همایش ۵۱۵ سال روابط ایران و روسیه در وزارت امور خارجه و ساختمان کتابخانه ملی (موزه میراث مکتوب و مستند) برگزار شد. این نمایشگاه شامل ۴۰ عنوان و معرفی ۴۰ برگ سند بود.

نمایشگاه آن ۵۳ سال به روایت اسناد (اسناد شهید آیت الله بهشتی)

نمایشگاه یادشده روز دوشنبه ۱۸ بهمن ۱۳۹۵ طی مراسمی در ساختمان کتابخانه ملی (موزه میراث مکتوب و مستند) به صورت اصل سند و نیز چاپ بر روی فوم برد افتتاح شد. افزون بر این پرونده آماده سازی نمایشگاه برای ۱۲ نمایندگی استانی و منطقه‌ای و نیز دانشگاه شهید بهشتی ارسال شد. رونوشت شناسنامه شهید بهشتی؛ حکم انتصاب شهید بهشتی به سمت کارشناس مسئول کتابهای علوم دینی سازمان کتاب‌های درسی ایران؛ نامه شهید بهشتی به

حجت‌الاسلام محمدرضا بخش‌مقدم برای اعلام انتصاب وی به امامت مسجد و مرکز اسلامی هامبورگ، با نظر و تأیید امام‌خمینی (ره)؛ برگه‌ی معافیت موقت تحصیلی شهید بهشتی صادره از سوی اداره‌ی نظام وظیفه‌ی عمومی؛ درخواست شهید بهشتی از دانشکده‌ی معقول و منقول برای ثبت‌نام در دوره‌ی دکترای رشته‌ی معقول؛ گزارش ساواک از مطالب کتاب «صدای اسلام در اروپا (نماز)» تألیف شهید بهشتی؛ صورتجلسه‌ی دفاع شهید بهشتی از پایان‌نامه‌ی دکترای خود با عنوان «مسائل مابعدالطبیعه در قرآن» سند ازدواج شهید بهشتی با بانو عزت‌الشریعه مدرس مطلق؛ از جمله اسناد نمایشگاهی یاد شده بود.

نمایشگاه اسناد دهه فجر

به مناسبت ایام‌الله مبارک دهه‌ی فجر، نمایشگاه اسناد انقلاب اسلامی، شامل ۳۰ برگ سند و ۵۰ قطعه عکس با بازه‌ی زمانی سال‌های ۱۳۵۶-۱۳۵۷ ش. به همت اداره‌ی کل خدمات آرشیوی معاونت اسناد ملی و بنیاد رودکی، ساعت ۱۱ روز سه‌شنبه مورخ ۹۵/۱۱/۱۹ در نگارخانه‌ی برج آزادی افتتاح شد. در این نمایشگاه، نامه‌ها، پیام‌ها و اعلامیه‌های امام خمینی (ره) در خصوص رخدادهای کشور و لزوم ادامه‌ی مبارزه تا سرنگونی رژیم، اعلامیه‌های آیات و علمای عظام در حمایت از مبارزات ملت به رهبری امام‌خمینی (ره)، تصاویر پیوستن ارتش به انقلاب، تصاویر امام در نوفل‌لوشاتو و استقبال باشکوه و تاریخی ملت از ایشان به هنگام بازگشت به میهن، به نمایش درآمد.

نمایشگاه اسناد حج

نمایشگاه اسناد حج به درخواست انجمن ایرانی تاریخ آماده شد. این نمایشگاه شامل ۱۳ عنوان با معرفی ۲۰ برگ سند بود. مکاتبه‌ی وزیر کشور با فرمانداری شیراز در مورد تصمیم کمیسیون دائم حج و زیارت مبنی بر ملغی‌شدن عنوان سرپرستی یا حمله‌داری حجاج به مکه؛ مکاتبه‌ی وزیر کشور با فرمانداری کل سمنان، در خصوص لزوم استعمال از ساواک و شهربانی برای متقاضیان صدور پروانه‌ی راهنمایی حج؛ نظامنامه‌ی حجاج؛ تلگراف مشیرالدوله در خصوص اعلام تغییر در برنامه‌ی حرکت حجاج از شام به مکه به تمام حکام ممالک محروسه، به‌دلیل شدت گرما و کمبود آب در آنجا و پاسخ حسام‌الملک در این خصوص؛ اعلام موافقت شرکت کشتی‌رانی دولت جماهیر شوروی برای حمل حجاج ایرانی از راه بندر پهلوی، جلفا و عشق‌آباد و ایجاد شرایط مساعد برای زائران و انجام اقدامات لازم در این خصوص، از جمله مهم‌ترین عناوین اسناد نمایشگاه بود.

نمایشگاه فدائیان اسلام

نمایشگاه اسناد فدائیان اسلام نیز برای همایش فدائیان اسلام در استان گلستان با ۵۰ عنوان و معرفی ۶۰ برگ سند آماده‌سازی و ارسال شد.

• نمایشگاه سیار اسفند

نمایشگاه به مناسبت ۱۰ اسفند ۱۳۳۷، سالروز تأسیس اداره کل هواشناسی

نمایشگاه یادشده در قالب ۳۴ عنوان با معرفی ۹۴ برگ سند آماده و برای ۱۲ نمایندگی استانی و منطقه‌ای ارسال شد. در بین اسناد معرفی‌شده نمایشگاه ابلاغ اجرای قانون مربوط به اجازه تأسیس اداره کل هواشناسی دیده می‌شود. این قانون مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره می‌باشد که در دهم اسفند ۱۳۳۷ ش. به تصویب مجلس شورای ملی رسیده است. در ماده واحده این قانون آمده است:

نظر به احتیاجات کشور و لزوم توسعه و تمرکز فعالیت‌های هواشناسی، اداره‌ای به نام اداره کل هواشناسی در وزارت راه تأسیس، و کلیه سازمان‌های مختلف هواشناسی که در دوایر دولتی وجود دارد (به استثناء عده‌ای کارمند که از نیروی هوایی سازمان هواشناسی ارتش شاهنشاهی موقتاً به اداره کل هواشناسی مأمور خواهند بود) با سازمان و بودجه‌های خود به وزارت راه منتقل و در اداره مزبور متمرکز می‌گردد. همچنین در این قانون آمده است بودجه اداره مذکور از سال ۱۳۳۸ ش. به بعد در بودجه کل کشور منظور خواهد شد. برخی دیگر از مهم‌ترین مباحث و عناوین مطرح‌شده در اسناد نمایشگاه نیز عبارت است از:

نقشه پراکندگی ایستگاه‌های هواشناسی جو بالا در ایران و کشورهای همجوار؛ گزارش توجیهی دکتر محمدحسن گنجی، مدیرکل هواشناسی، درباره سازمان هواشناسی؛ خلاصه آمار جوی آذربایجان؛ آمار درجه حرارت بخش داراب در آبان ۱۳۲۰ ش؛ درخواست و پروانه اجرای طرح‌های سازمان برنامه برای طرح هواشناسی اداره کل هواپیمائی کشوری؛ ۱۳۲۹/۴/۲۶ ش؛ رونوشت تصویب‌نامه هیئت وزیران برای تأسیس اداره کل هواشناسی؛ ۱۳۳۴/۱۱/۲۸ ش. و بخشی از گزارش عملکرد شبکه ایستگاه‌های آب و هواشناسی در سال آبی ۷۷-۱۳۷۶ ش؛

نمایشگاه اسناد صنعت ذوب‌آهن ایران

نمایشگاه سیار صنعت ذوب‌آهن ایران به مناسبت ۲۳ اسفند سالروز افتتاح اولین کارخانه ذوب آهن ایران ۱۳۴۶/۱۲/۲۳ ش، با ۱۸ عنوان و معرفی ۳۶ برگ سند برای ۱۲ نمایندگی استانی و منطقه‌ای ارسال شد. یکی از مهم‌ترین اسناد معرفی‌شده در این نمایشگاه «اساسنامه سازمان ذوب‌آهن ایران» است. گفتنی است، در دیگر اسناد نمایشگاه، مطالبی همچون، همکاری با کشورهای خارجی برای ساخت و توسعه، تغییر نام، خرید وسایل نقلیه و

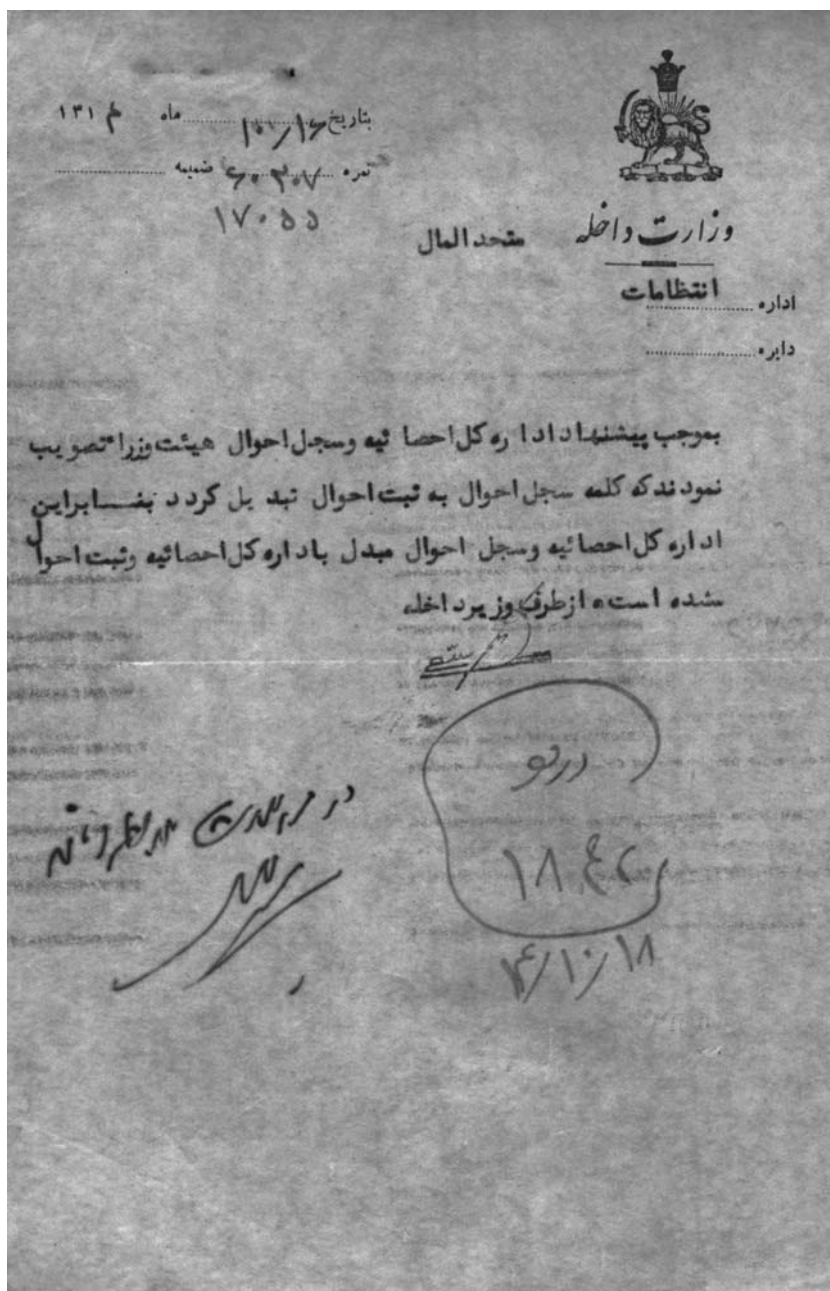

ماشین آلات، امور معدنی، برق، امور گمرگی و موضوع فاضلاب‌های کارخانه از جمله مباحث و موضوعات اسناد نمایشگاه است.

رونوشت ترجمه قرارداد رؤسای گمرکات ایران و روس برای ساخت پل بر روی رودخانه آستالینک (مایین آستارای ایران و روسیه)، به هزینه دو کشور؛ ۷ می ۱۹۰۷ م./ ۱۶/۲/۱۲۸۶ ش. شناسه سند: ۱۶۲۲۲ - ۲۴۰

بخشنامه وزارت داخله، در باره تبدیل کلمه «سجل احوال» به «ثبت احوال» و «اداره کل احصائیه و سجل احوال» به «اداره کل احصائیه و ثبت احوال»: ۱۳۱۴/۱۰/۱۶ ش. شناسه سند:

۲۹۳-۸۹۸۲